

ságot és megveti az emberi természet gyarlóságait. Ez vezeti a nagy emberek tisztelésében. Felháborodva utasítja vissza tehát azt az eljárást, amikor szenzációhajhászból nagy emberek életét turkálják össze avatatlan kezek. Az embernek csak annyi szabadsága van, amennyit kivívhat magának. Szabaddá az embert csak az erkölcsi értékek teszik. Jóvá vagy rosszá az embert csak a szabad akaratból származó szándék teszi.

Mély történelmi érzékével a történelmi fejlődést erőkomplexumnak látja, amely felett a történelmi eszme, mint véletlen él. Tiltakozik a vak fátum ellen és hisz a történelmi eszmék fejlődésében. A történelem fejlődésében nem a természet törvényeinek, hanem az emberi akaratnak irányító erejét érzi. A fejlődést szerinte a nagy emberek irányítják s a tömegek valósítják meg. A nemzeti életben a sajátos nemzetit követeli, de európai színvonalon.

Péterfy világnézetének nagy erkölcsi tartalmát két tényező adja: az erkölcsi világba vetett rendületlen hite és világnézeti elveinek, mint ritka életfilozófusban, saját életében megvalósítása.

Radnai Oszkár.

Uherkovich Gábor: A korszerű biológiai oktatás. Kialakulása és főbb vonásai.

(Közlemények a szegedi Ferencz József Tudomány Egyetem Pedagógiai Lélektani intézetéből. 31. szám). Szeged, 1940. 8.-r., 98. lap.

Nagy Frigyes, a kiváló államférfi és hadvezér mondta: Az én szememben a legnagyobb hadvezérnél is nagyobb az az ember, akinek sikerül elővarázsolni, hogy ahol most egy kalász nő, helyette kettő nőjön. Ez a mondás nemcsak Nagy Frigyes idejében volt időszerű, hanem napjainkban is. A több- és jobbttermelés ma még inkább fontos követelmény, mint valaha. Hiszen a ma dúló világháború is lényegében arra vezethető vissza, hogy az egyes harcban álló nemzetek minél nagyobb termelési lehetőségeket biztosíthassanak népeik számára. És ebbe a tervszerű, hatalmas munkába mint készséges segítőtársak szükségszerűen a modern biológiai tudományok is bekapcsolódnak, ami hangosan és meggyőzően azt is igazolja, hogy a biológiai tudományoknak óriási nemzetgazdasági jelentőségük van.

A fenti nagyszerű cél mellett éppen ilyen fontos léleknevelő, talán azt is mondhatnók — világszemléletformáló erejük is. És éppen ez a kettős, szinte sorsdöntő jelentőségük mutatja a legjobban, hogy a modern kultúr-nemzetek mennyire szívükön viselik a biológiai tudományok művelését, és ennek felismerése következtében a biológiai tudományok tanítására iskolákban mind nagyobb és nagyobb teret biztosítanak. Hogy a fenti kettős célt a biológus tanár a középfokú iskolákban miként érheti el a legeredményesebben, abból meggyőző ízelítőt kapunk, *Uherkovich Gábor*, jelenleg budapesti tanítóképzői tanár legújabbán megjelent fenti munkájából. *Uherkovich* olyan iskolákban járt és tanít még ma is, amelyekben a biológiai oktatás az utolsó 30-40 évben legtöbb megbecsülésben részesült. Ennek a könyvnek a megjelenésében is azt látjuk, hogy *Wagner János* tanítóképzői és *Vangel Jenő* polgári iskolai és tanítóképző intézeti tanárképzésének a hatása csak most kezdi meghozni a maga értékes gyümölcseit. Az ő tudós

és pedagógus szellemük hatására a mai középfokú iskolákban olyan lelkes tanárnemzedék dolgozik, amely valóban hivatása magaslatán áll. *Iherkovich* is ebbe a gárdába tartozik. Könyvével első sorban azoknak akar segítő kezet nyújtani, akik a biológia tanításában el akarnak mélyedni és akik tudatosan akarják a rájuk bízott nagyszerű munkát elvégezni.

Szerző munkáját két nagyobb egységre tagolja. Az első részben főként történelmi vonatkozásokat nyújt. A biológia oktatásának történetét három korszakra osztja: 1. Aristotelestől—Linnéig. 2. Linnétől—Darwinig. 3. Darwintól—napjainkig. A második egységben főként a biológia tanításának metodikájával foglalkozik. Ebben a részben a gyakorló tanár számára már sok hasznos útbaigazítást olvashatunk. Elég behatóan foglalkozik a természet megismerésének lélektani alapjaival, majd a környezet biológiai megismeréséből szépen vezeti le a szülőföld szeretetének tudatos kifejlesztése módjait. Ismerteti a megfigyelés, a kísérletezés és a szemléltetés közben felmerült lélektani mozzanatokot, majd rávilágít azokra az eljárásokra, (élő tárgy, kép, film, rajz, kísérlet stb.), amelyek révén a pusztá megfigyelésből lélektani élmény, fogalom lesz. *A kirándulás-tanítás a szabadban* c. fejezet szintén sok problémát vet föl és útbaigazítást ad arra, hogyan kell mindazt a tanítás sikere érdekében felhasználnunk. *A munkáltatás a biológiai oktatásban*, valamint: *a rajzolás — a tanuló füzele* c. fejezetekben a modern biológiai oktatás legérdekesebb részletével foglalkozik. A tanulók aktív tevékenysége, az ú. n. munkaiskola elve vagy másként a cselekvő oktatás elve ezekben a fejezetekben jut leginkább érvényre. *A tankönyv a biológiai oktatásban* c. részben a jó biológiai tankönyv kellekeit ismerteti. Összehasonlítja a hazai és a külföldi tankönyveket és arra a meggyőződésre jut, hogy a belső tartalmat illetően nekünk magyaroknak nem kell szégyenkeznünk, sőt ebben a tekintetben is az élen haladunk. Az utolsó: *Pszichotechnikai vizsgálatok a biológiai oktatásban* c. fejezetben a szerzett ismeretek visszaadásának módjait, az ismételtetések lélektanát és a különféle tesztek alkalmazását tárgyalja. Általában azt látjuk, hogy a könyvből főként a biológiai oktatás lélektana domborodik ki, így tehát bizonyos tekintetben pszichológiai munka is. A könyv végén: *Irodalmi utalások és jegyzetek* címen az idevonatkozó hazai és a külföldi fontosabb munkákat sorolja föl. Erről a 98 oldalas könyvről tehát bátran elmondhatjuk, hogy méltán sorakozik: *Wagner János*: A természetrajz tanításának módja és eszközei, valamint *Jeges Sándor*: A biológia tanításának vezérkönyve c. hasonló célú és tartalmú magyar könyvekhez.

Bírálatban ez alkalommal talán az elfogódottság érzései is előtérbe jutnak, amikor ezzel a könyvvel foglalkozik, mert hiszen a szerző több mint öt éven keresztül tanítványa, majd munkatársa volt, így mindazt, amit ebben a környezetben látott, tapasztalt, lelkileg átélt és maga is megcsinált, mindezt nemcsak átvette, de a saját egyéniségéhez alkalmazta és a gazdag külföldi irodalom használásával most tanártársai okulására könyvben foglalta össze. A könyvet szívesen ajánlom a biológia tanításával foglalkozók figyelmébe.

Greguss Pál.